

شناسایی و ارائه راهکارهای افزایش منابع درآمدی در آموزش و پرورش استان ایلام

مریم‌الله‌هزین^۱
طیب‌جمشیدی^۲

چکیده

پژوهش حاضر با هدف شناسایی و ارائه راهکارهای افزایش منابع درآمدی در آموزش و پرورش استان ایلام انجام شد که در آن، جامعه آماری شامل دو بخش بود: ۱-بخش کیفی، شامل ۱۵ نفر از استادان دانشگاه و کارشناسان حوزه مالی آموزش و پرورش و ۲-بخش کمی، شامل تمامی کارشناسان واحد مالی آموزش و پرورش استان ایلام ($N=45$). در این پژوهش که بر اساس هدف، کاربردی و از نظر چگونگی جمع‌آوری اطلاعات، از نوع تحقیقات آمیخته (کمی - کیفی) بود، نمونه‌گیری انجام نشد و از روش سرشماری استفاده گردید. گرداوری داده‌ها با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ صورت گرفت. ضریب آلفا کرونباخ برای پرسشنامه، 0.91 محاسبه شد که از نظر آماری قابل قبول است و بر پایایی پرسشنامه دلالت دارد.

برای تحلیل عاملی تأییدی سؤال‌ها از تحلیل بنیادی و آزمون معادلات ساختاری استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد که عوامل علی (عملکردی، ساختاری، سیستمی)، مقوله‌ها (فنی، اقتصادی، قانونی)، عوامل زمینه‌ای (مالی، شهری، سازمانی)، عوامل مداخله گر (ارگانی و سازمانی، اداری، نظارتی و قانونی)، راهبردها (قانونی) و پیامدها (سازمانی، فردی، اجتماعی)، از عوامل مؤثر در افزایش منابع درآمدی در آموزش و پرورش استان ایلام به شمار می‌روند. عملکردی، ساختاری، سازمانی، پیامدهای اجتماعی، فنی، پیامدهای سازمانی، مالی، شهری، اقتصادی، ارگانی و سازمانی، اداری، نظارتی و قانونی، پیامدهای فردی و سیستمی نیز عوامل کلیدی شناسایی و افزایش منابع درآمدی آموزش و پرورش هستند.

واژگان کلیدی: منابع درآمدی، معادلات ساختاری، آموزش و پرورش، ایلام.

مقدمه

۶۶

فرنگی‌کالام

فصلنامه علمی

دوره بیست و پنجم
شماره ۸۱ و ۸۰
پاییز و زمستان ۱۴۰۲

در تغییر و تحولات سازمان‌ها در عصر حاضر، آنچه مدیران این سازمان‌ها را در مواجهه با چالش‌های اقتصادی، فنی و دانشی فرار و توانمند می‌سازد، استفاده بھینه از امکانات، منابع و ظرفیت‌های بالقوه موجود در بخش‌های مختلف سازمان است. بدیهی است دستیابی به این مهم، بدون شناخت و افی و کافی مدیران از میزان مطلوبیت و مرغوبیت امکانات، فعالیتها و نتایج عملکردشان در محیط‌های پیچیده و پویای کنونی امکان‌پذیر نیست (فیضی توکله و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۳۷). نظام آموزشی فرایند بسیار پیچیده‌ای است که مانند هر سیستمی دارای درونداد، فراگرد و برونداد است. تجزیه و تحلیل نظام آموزشی یا مطالعه و شناخت اجزا یا مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده آن از طریق معرفی و انتخاب نشانگرهای بخش‌های مختلف دسترسی به فرصت‌های آموزشی، فضای آموزشی و تجهیزات، نیروی انسانی، کارایی درونی و بیرونی و در نهایت منابع مالی، نخستین گام در فرایند برنامه‌ریزی و آینده‌گری این بخش زیربنایی و اقتصاد دانایی محور است (جلیلی و طاهری، ۱۳۹۷: ۸۷). امروزه تأمین منابع مالی آموزش و پرورش در سراسر جهان؛ بخصوص در کشورهای در حال توسعه با بحران جدی روبروست. افزایش تقاضا برای آموزش از طریق رشد سریع جمعیت، گرایش خانواده‌ها به فراهم کردن تحصیلات برای فرزندان خود، درآمد نسبتاً بیشتر افراد با تحصیلات بالا نسبت به سایر افراد جامعه و نیز تأکید بر برخورداری از حقوق اجتماعی از یک سو و پدیده جهانی شدن، رشد روزافزون فناوری اطلاعات و کاربرد و استفاده آن در زندگی روزمره از طرف دیگر و مهمتر از همه اینها، محدودیت منابع مالی و کسری ساختاری بودجه در نظام‌های آموزشی این معضل را حادتر نموده است. با توجه به این مهم و اهمیت و جایگاه آموزش و پرورش در فرایند رشد و توسعه کشور و کمبود و کسری منابع مالی این سازمان، بررسی تحول نشانگرهای مالی و روند تغییرات منابع مالی اختصاص یافته به آموزش و پرورش بر اساس نشانگرها یا شاخص‌های مالی کارا و کاربردی مختلف می‌تواند به عنوان ابزاری در فرایند بودجه‌ریزی و تخصیص منابع به این بخش زیربنایی اقتصاد دانایی محور مورد استفاده مسئولان و دست‌اندرکاران، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان کلان؛ بخصوص تصمیم‌گیرندگان بخش تأمین، تخصیص و توزیع منابع مالی آموزش و پرورش قرار گیرد (جامعی و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۰۱). بدیهی است این امر در مدارس که مرکز تولید خلاقیت در جهت تولید و ترویج دانش هستند، از اهمیت خاصی برخوردار است. مدیران مؤسسات آموزشی برای دستیابی به عملکرد مطلوب و بهره‌برداری از همه منابع و امکانات موجود، لازم است ضمن به کارگیری مدیریت صحیح منابع مالی، به ارزیابی عملکرد گروه‌ها و واحدهای آموزشی نیز بپردازند (ویتون و همکاران^۱، ۲۰۱۷: ۳۷). نکته مهم این است که آموزش و پرورش به میزان و نحوه تخصیص منابع مالی بسیار وابسته است؛ به عبارت دیگر، بدون منابع مالی کافی، واحدهای آموزشی، امکان جذب سرمایه انسانی مورد نیاز را ندارند، نمی‌توانند فضا و تجهیزات آموزشی مناسب را تأمین کنند و تأمین منابع درسی و ... برایشان ممکن نیست (جرارد و همکاران^۲، ۲۰۱۷: ۵۰۷)؛ از این رو، بودجه و منابع مالی از مهمترین عوامل آموزشی محسوب می‌شود. بنابراین بهترین راه برای شناخت موضوع و ابعاد تأمین منابع مالی آموزش و پرورش این است که به عنوان موضوعی مبتنی بر تصمیم‌گیری در نظر گرفته شود، چراکه تأمین منابع مالی این سازمان، ساز و

^{1.} Winton et al^{2.} Gerrard et al

کارهای سیاسی برای تصمیم‌گیری در هر جامعه را منعکس می‌سازد. با توجه به اهمیت شناسایی منابع و افزایش منابع درآمدی در روند توسعه و پیشرفت دانش در آموزش و پرورش، هدف این تحقیق، شناسایی و ارائه راهکارهایی برای افزایش منابع درآمدی در آموزش و پرورش در استان ایلام و پاسخ به سؤال زیر است:

- چه عوامل و مؤلفه‌هایی باعث شناسایی و ارائه راهکارهای افزایش منابع درآمدی در آموزش و پرورش در استان ایلام می‌شوند؟

مبانی نظری و پیشینهٔ پژوهش

یکی از اصلی‌ترین عوامل تعلیم و تربیت دانش آموزان، آموزش و پرورش است؛ بنابراین شناسایی و رفع مشکلات این سازمان برای رسیدن به اهداف آموزشی باید مورد توجه مسئولان و محققان قرار گیرد. یکی از این مشکلات، کمیود منابع مالی است که آموزش و پرورش را برای انجام فعالیتها و دستیابی به اهداف مورد نظر خود با مشکل روبه‌رو کرده است. بودجهٔ پرداختی توسط دولت نیز پاسخگوی نیازها و هزینه‌های آموزشی نیست. ضرورت بهبود کیفیت ارائه خدمات آموزشی توسط مدارس هم بیش از پیش افزایش یافته و اهمیت رفع این مشکل دوچندان شده است (پاکدلان و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۶۷). تأمین منابع مالی توسط آموزش و پرورش، یکی از راههای تکمیل بودجهٔ دریافتی از سوی دولت به شمار می‌رود تا آموزش باکیفیت بالایی ارائه شود (ویتنون، ۲۰۱۸: ۵۸). تأمین مالی، هنر و علم مدیریت وجه نقد است و هدف از آن، سرمایه‌گذاری، سودآوری، کاهش ریسک و برطرف کردن نیازهای اقتصادی و اجتماعی سازمان است. از نگرانی‌های سازمان‌ها در جهان، تأمین منابع مطلوب مالی می‌باشد. هر نوع فعالیتی به منابع مالی نیاز دارد؛ از این رو، آن را به شریان حیاتی بنگاههای اقتصادی و سازمان‌های کوچک و بزرگ تشبیه کرده‌اند (جامعی و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۱۰). سیاست‌گذار آموزشی برای تأمین مالی هزینه‌ها، نیازمند تشخیص وضع موجود و پیشبرد فعالیت‌ها در مورد هر آن چیزی است که زیر پوشش نظام آموزشی قرار می‌گیرد، مانند تعداد مدارس، کلاس درس، معلمان، دانش‌سراها، مرکز تربیت‌علم و منابع مالی آموزش و پرورش از طریق درآمدهای مالیاتی و دیگر منابع درآمدی تأمین می‌شود و به نواحی مختلف جغرافیایی، به منظور تأسیس و اداره مدارس و انواع آموزش در سطوح مختلف تحصیلی تخصیص می‌یابد. اختصاص این منابع صرفاً برای سطوح ابتدایی و متوسطه است؛ هرچند گاهی برای مؤسسات پیش‌دبستانی نیز به کار می‌رود. تأمین منابع مالی آموزش و پرورش نیازمند استفاده از علوم دیگر است؛ چنانکه برای تصویب و به اجرا گذاشته شدن قوانین به علم سیاست در آموزش و پرورش نیاز است. حقوق در آموزش نیز به علم حقوق در آموزش و پرورش نزدیک است؛ به علاوه چون موضوع دارایی و مالیه در میان است؛ باید از علم اقتصاد در آموزش و پرورش استفاده کرد. به همین ترتیب برای اجرای روزانه نقشهٔ کلی در مدرسه، به علم مدیریت در آموزش و پرورش نیاز است (انصاری، ۱۳۹۳: ۱۲۱).

جامعی و همکاران (۱۳۹۹) به اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر تأمین مالی آموزش و پرورش پرداختند و با استفاده از روش تحلیل عاملی، پرسش‌های پژوهش را مورد آزمون قرار دادند. نتایج

پژوهش آنان نشان می‌دهد که خصوصی‌سازی مدارس بیشترین تأثیر و مشارکت مالی اولیا کمترین تأثیر را بر تأمین مالی مدارس دارند.

احمدی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش خود به مرور نحوه تأمین مالی آموزش و پرورش پرداختند. نتایج پژوهش آنان نشان داد که نبود آزادی انتخاب و ناکارایی در صرف منابع مالی، اصلی‌ترین مسئله آموزش و پرورش است.

رسته‌مقدم و نادری (۱۳۹۴) به بررسی الگوهای تأمین منابع مالی و استخراج آموزه‌هایی برای نظام آموزش عالی ایران پرداختند و به این نتیجه رسیدند که در رشته‌هایی که در تقاضای اجتماعی و نرخ اشتغال بالایی دارند از الگوهای تأمین مالی بازاری و شبه‌بازاری استفاده شود و در سایر رشته‌ها بهره‌گیری از الگوی دیوان‌سالارانه در اولویت قرار گیرد.

ویلیس و همکاران^۱ (۲۰۱۹) در پژوهشی به بررسی راهبردهای تخصیص منابع مالی برای بهبود سریع عملکرد آموزش و پرورش پرداختند. نتایج پژوهش آنان نشان داد که ۴ حیطه «تلقی منابع مالی» به عنوان یک نوع سرمایه‌گذاری برای آینده، «توزیع برابر منابع مالی»، «ایجاد اولویت‌بندی از طریق مدیریت مشارکتی سهامداران (مشارکت مردمی)» و «رفع لایه‌های موافع تخصیص بهینه منابع مالی برای مصرف» از مهمترین راهبردها و راهکارهای اجرایی در این حوزه برای مدارس هستند.

ویتون و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهش خود به بررسی حمایت از سیاست، نابرابری و جذب سرمایه برای هزینه‌های مدارس پرداختند. نتایج پژوهش آنها حاکی از آن بود که برای ارائه الزامات اساسی آموزش و پرورش و حمایت از خصوصی‌سازی مدارس تنها دولت می‌تواند ایفای نقش کند.

اهداف پژوهش

۱. شناسایی منابع درآمدی در آموزش و پرورش استان ایلام؛
۲. شناسایی مؤلفه‌های افزایش منابع درآمدی در آموزش و پرورش استان ایلام.

سؤالات پژوهش

۱. چه عواملی باعث شناسایی منابع درآمدی آموزش و پرورش استان ایلام می‌شوند؟
۲. چه مؤلفه‌هایی باعث افزایش منابع درآمدی آموزش و پرورش استان ایلام می‌شود؟

در ادامه تحقیق، برای تأیید مؤلفه‌ها و عوامل به دست آمده، چندین فرضیه به شرح زیر تدوین شده است:

فرضیه ۱. عوامل علی (عملکردی، ساختاری، سیستمی) بر مقوله‌ها (فنی، اقتصادی، قانونی)، تأثیر معنادار دارند.

فرضیه ۲. مقوله‌ها بر راهبردها (قانونی)، تأثیر معنادار دارند.

فرضیه ۳. راهبردها بر پیامدها (سازمانی، فردی، اجتماعی)، تأثیر معنادار دارد.

فرضیه ۴. عوامل زمینه‌ای (مالی، شهری، سازمانی) بر راهبردها، تأثیر معنادار دارد.

فرضیه ۵. عوامل مداخله‌گر (ارگانی و سازمانی، اداری، نظارتی و قانونی) بر راهبردها، تأثیر معنادار دارد.

روش پژوهش

تحقیق حاضر بر اساس هدف، کاربردی و از نظر چگونگی جمع‌آوری اطلاعات، از نوع تحقیقات آمیخته (کیفی - کمی) است و با استفاده از تحلیل بنیادی و معادلات ساختاری بررسی شده است. با توجه به اینکه عوامل متعددی در افزایش منابع درآمدی در آموزش و پرورش استان ایلام نقش دارند و هر کدام به صورت مستقیم یا غیرمستقیم به مدل تحقیق و اجزای آن مرتبط هستند، در اولین گام جهت شناسایی و ارائه راهکارهای افزایش این منابع درآمدی، به خبرگان مراجعه شد. تعداد ۱۵ نفر از استادی دانشگاهی و کارشناسان حوزه مالی آموزش و پرورش که راجع به شیوه‌های محاسبه عوارض و درآمدهای این سازمان، دانش و تجربه کافی دارند بر اساس سابقه فعالیت حرفه‌ای، سابقه انجام تحقیقات علمی در این زمینه و ... انتخاب شدند. مصاحبه‌های نیز به صورت کاملاً باز طراحی گردید تا امکان هرگونه اظهار نظر پیرامون شاخص‌ها، اعم از حذف یا ویرایش، تکمیل شرح، ادغام، تغییر دسته‌بندی یا افزودن شاخص جدید میسر باشد و این خود گام مؤثری در جهت روایی مصاحبه به شمار می‌رود. در نهایت بر اساس طبقه‌بندی و کدگذاری نهایی داده‌ها، پرسشنامه‌ای، طراحی و در میان ۳۰ نفر از مدیران مالی، کارشناسان مالی و استادان توزیع گردید و به تجزیه و تحلیل و نتیجه‌گیری پرداخته شد.

محاسبه پایایی بازآزمون

برای محاسبه پایایی بازآزمون از میان مصاحبه‌های انجام گرفته چند مصاحبه به عنوان نمونه انتخاب شد و خود پژوهشگر، هر کدام از آنها را در فاصله زمانی مشخصی، دو بار کدگذاری کرد؛ سپس کدهای مشخص شده در دو فاصله زمانی برای هر مصاحبه انتخابی با هم مقایسه شدند. در هر کدام از مصاحبه‌های انتخابی، کدهایی که در دو فاصله زمانی با هم مشابه بودند با عنوان کدهای توافق و کدهای غیرمشابه با عنوان کدهای عدم توافق مشخص شدند. فرمول تخمین پایایی بین کدگذاری در دو فاصله زمانی بدین ترتیب است:

$$100 \times (\text{تعداد کل کدها}) / (\text{تعداد توافقات} * 2) = \text{درصد پایایی بازآزمون}$$

جدول شماره (۱). محاسبات مربوط به پایایی بازآزمون

ردیف	کد مصاحبه‌شونده	مجموع کدهای دو کدگذار	تعداد کدهای مورد توافق	تعداد کدهای ناموفق	پایایی باز آزمون
۱	۱	۱۴۵	۶۶	۲۵	۹۱٪
۲	۴	۱۵۹	۷۳	۱۲	۹۱٪
۳	۱۰	۸۰	۳۹	۴	۹۷٪
۴	۱۲	۱۰۶	۴۸	۲۳	۹۰٪
مجموع		۴۹۰	۲۲۶	۶۴	۹۲٪

در این پژوهش برای محاسبه پایایی بازآزمون، از بین مصاحبه‌های صورت گرفته، ۴ مورد انتخاب شد و پژوهشگر هر کدام از آنها را در فاصله‌ای یک ماهه مجدد کدگذاری کرد. پایایی محاسبه شده با استفاده از فرمول مربوط به پایایی بازآزمون، برابر ۹۲ درصد است. با توجه به اینکه این میزان پایایی از ۶۰٪ بیشتر است، قابلیت اعتماد کدگذاری‌های مصاحبه‌های این پژوهش مورد تأیید می‌باشد.

جدول شماره (۲). شکل دهی طبقه‌های اصلی

طبقه‌های فرعی	طبقه‌های اصلی
عملکردی ساختاری سیستمی	عوامل علی
فنی اقتصادی قانونی	مقوله‌ها
ارگانی و سازمانی اداری نظارتی و قانونی	عوامل مداخله‌گر
مالی شهری سازمانی	عوامل زمینه‌ای (بسترها)
قانونی سازمانی فردی بیامهای اجتماعی	راهبردها
منبع: (محقق ساخته)	

ابزار این پژوهش، پرسشنامه است که برای ارزیابی پایایی آن، از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است. میزان پایایی نیز در این روش به صورت زیر تحلیل می‌شود:

جدول شماره (۳). میزان پایایی در روش آلفای کرونباخ

نایابی	پایایی کم	پایایی متوسط	پایایی زیاد	پایایی کامل
a=.۱	a=.۰/۹۵	a=.۰/۷	a=.۰/۴۵	a=.۰

جدول شماره (۴). ضریب آلفای کرونباخ برای هر کدام از ابعاد پرسشنامه (نمونه ۳۰ نفری)

آلفای کرونباخ	بعد	متغیر
۰/۷۸	عملکردی	شرایط علی
۰/۸۲	ساختاری	
۰/۸۶	سیستمی	
۰/۷۸	فنی	مفهومها
۰/۸۸	اقتصادی	
۰/۸۳	قانونی	
۰/۸۵	مالی	بسازها
۰/۷۱	شهری	
۰/۷۶	سازمانی	
۰/۷۹	ارگانی و سازمانی	مدخله گرها
۰/۷۳	اداری	
۰/۸۹	ناظارتی و قانونی	
۰/۷۷	قانونی	راهبردها
۰/۸۱	سازمانی	
۰/۷۹	فردی	
۰/۸۳	اجتماعی	پیامدها
۰/۹۱	-	
جمع		

با توجه به اینکه ضریب آلفای کرونباخ تمام مؤلفه‌ها بالاتر از ۰/۷ است (جدول شماره ۴)، می‌توان گفت پرسشنامه از پایایی مطلوبی برخوردار است. برای سنجش سوالهای آزمون معادلات ساختاری، از نرم‌افزار spss نسخه ۲۱ و نرم‌افزار لیزرل نسخه ۸/۵ استفاده شده است.

یافته‌ها

آمار توصیفی

وضعیت افراد پاسخ‌دهنده از نظر جنسیت

بر اساس اطلاعات به دست آمده از پرسشنامه، ۸۲/۲ درصد از پاسخ‌گویان مرد و ۱۷/۸ درصد از آنها زن هستند (جدول شماره ۵).

جدول شماره (۵). توزیع فراوانی پرسنل بر اساس جنسیت

ردیف	طبقات	فراوانی	درصد
۱	زن	۸	۱۷/۸
۲	مرد	۳۷	۸۲/۲
جمع کل		۴۵	۱۰۰

وضعیت افراد پاسخ‌دهنده از نظر تحصیلات

چنانکه در جدول زیر مشخص است، بیشترین مقدار توزیع فراوانی (۶۷٪ درصد) با توجه به تحصیلات مربوط به کارشناسی است. توزیع فراوانی مربوط به کارشناسی ارشد نیز ۲۸٪ درصد و دکترا ۴٪ درصد می‌باشد.

جدول شماره (۶). توزیع فراوانی کارکنان بر اساس تحصیلات

ردیف	طبقات	فراوانی	درصد
۱	کارشناسی	۳۰	۶۷/۷
۲	کارشناسی ارشد	۱۳	۲۸/۹
۳	دکترا	۲	۴/۴
جمع کل		۴۵	%۱۰۰

وضعیت افراد پاسخ‌دهنده از نظر سابقه خدمت

چنانکه در جدول زیر مشاهده می‌شود، بیشترین مقدار توزیع فراوانی (۳۷٪ درصد) با توجه به سابقه خدمت، مربوط به ۱۰ تا ۱۵ سال است. توزیع فراوانی مربوط به کمتر از ۵ سال، ۲/۲ درصد؛ ۵ تا ۱۰ سال، ۱۷٪ درصد؛ ۱۵ تا ۲۰ سال، ۳۷٪ درصد و بالاتر از ۲۰ سال، ۱۷٪ درصد می‌باشد.

جدول شماره (۷). توزیع فراوانی کارکنان بر اساس سابقه خدمت

ردیف	طبقات	فراوانی	درصد
۱	کمتر از ۵ سال	۱	۲/۲
۲	۵ تا ۱۰ سال	۸	۱۷/۸
۳	۱۰ تا ۱۵ سال	۱۷	۳۷/۸
۴	از ۱۵ تا ۲۰ سال	۱۲	۲۶/۷
۵	بالاتر از ۲۰ سال	۷	۱۷/۵
جمع کل		۴۵	%۱۰۰

تحلیل عاملی تأییدی

فصلنامه علمی
دوره بیست و پنجم
شماره ۸۱ و ۸۰
پاییز و زمستان ۱۴۰۲

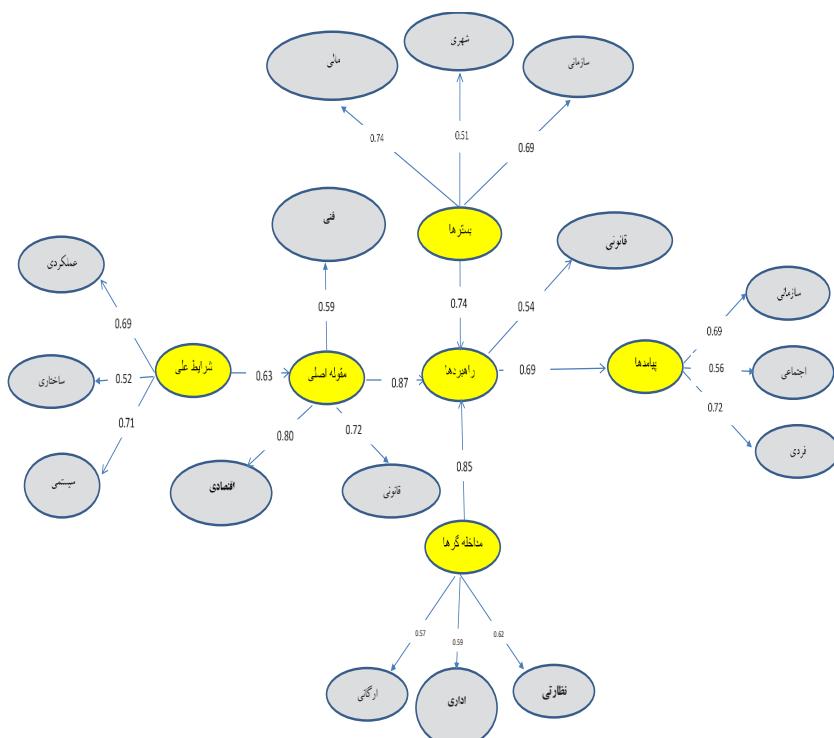
صلتامه علمی
دوره بیست و پنجم
شماره ۸۰ و ۸۱
ساییز و زمستان ۱۴۰۲

بار عاملی بین ۰/۳ تا ۰/۶ متوسط و بزرگتر از ۰/۶ خیلی مطلوب است. زمانی که همبستگی متغیرها شناسایی شود باید آزمون معناداری صورت گیرد. جهت بررسی معنادار بودن رابطه بین متغیرها از آماره آزمون t یا همان t -value استفاده می‌شود. چون معناداری در سطح خطای ۰/۵ بررسی می‌شود، اگر میزان بارهای عاملی مشاهده شده با آزمون t -value از ۱/۹۶ کوچکتر محاسبه شود، رابطه معنادار نیست و در نرمافزار لیزرل با رنگ قرمز نمایش داده می‌شود (زیدرمن و البرچت، ۱۹۹۵: ۸۷). قبل از پرداختن به آزمون تحلیل عاملی تأییدی و آزمون مدل و فرضیه‌ها، کدهای مشخصی که برای عوامل و ابعاد مربوط به آنها (خرده‌مقیاس) در این کار تحقیقی استفاده شده است، در جدول شماره (۱۳) توضیح داده می‌شوند.

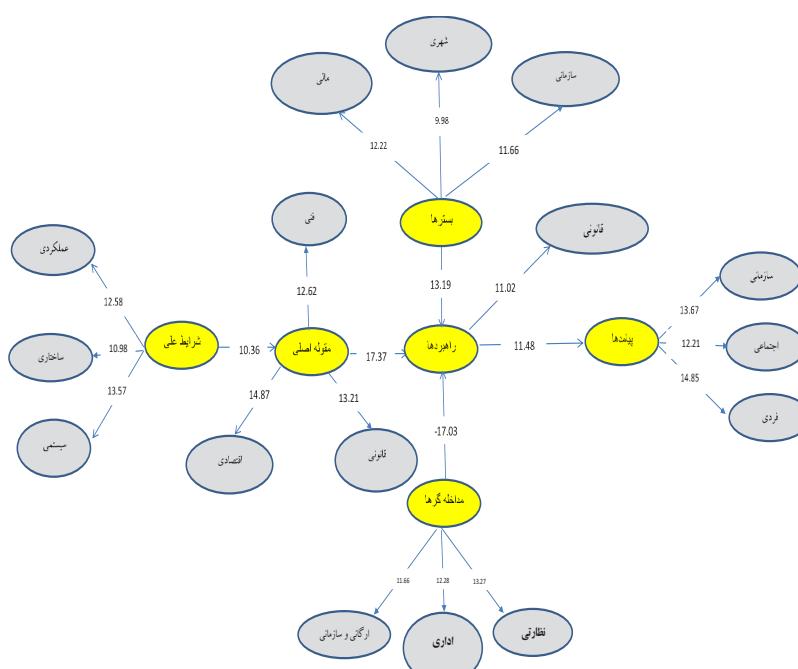
پرسی مدل ساختاری (تحلیل مسیر) تحقیق (فرضیه اصلی تحقیق)

در این قسمت برای اثبات فرضیه اصلی تحقیق، مدل آن ارائه می‌شود که در آن با توجه به اعداد معناداری، فرضیه، پذیرش را رد می‌شود.

مدل در حالت استاندارد

شکا. (۱). مدل معناداری فرضه اصلی تحقیق در حالت تخمين استاندارد

شکل (۲). مدل فرضیه اصلی تحقیق در حالت ضرب معناداری

بررسی فرضیه اصلی تحقیق و نتیجه‌گیری دریاره آن

فرضیه ۱. عوامل علی (عملکردی، ساختاری، سیستمی) بر مقوله‌ها (فنی، اقتصادی، قانونی)، تأثیر معنادار دارند.

فرضیات آماری آزمون عیارتند از:

H_0 = عوامل علی (عملکردی، ساختاری، سیستمی) بر مقوله‌ها (فنی، اقتصادی، قانونی)، تأثیر معناداد، نداند.

H1 = عوامل علی (عملکردی، ساختاری، سیستمی) بر مقوله‌ها (فنی، اقتصادی، قانونی)، تأثیر معناداد، دارند.

جدول شماره (٨). نتایج حاصل از تحلیل مدل معادلات ساختاری (فیضه ۱)

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب استاندارد	T-value	نتیجه آزمون
عوامل علی	مفهوم‌ها	۰/۶۳	۱۰/۳۶	H₀ رد

با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (T-value) بین دو متغیر عوامل علی و مقوله‌ها برابر با $10/36$ و بزرگتر از $1/96$ است، پس عوامل علی بر مقوله‌ها، تأثیر معناداری دارند؛ همچنین چون ضریب همبستگی (ضریب استاندارد) بین دو متغیر برابر با $0/63$ شده است، پس عوامل علی بر مقوله‌ها تأثیر مستقیم، مثبت و معناداری دارند و شدت این تأثیر نسبتاً قوی ($0/63$) است؛ از این‌رو، فرضیه اول پژوهش تأیید می‌شود.

فرضیه ۲. مقوله‌ها بر راهبردها (قانونی)، تأثیر معنادار دارند.

فرضیه‌های آماری آزمون عبارتند از:

H_0 = مقوله‌ها بر راهبردها (قانونی)، تأثیر معنادار ندارند.

H_1 = مقوله‌ها بر راهبردها (قانونی)، تأثیر معنادار دارند.

جدول شماره (۹). نتایج حاصل از تحلیل مدل معادلات ساختاری (فرضیه ۲)

نتیجه آزمون	T-value	ضریب استاندارد	متغیر واپسی	متغیر مستقل
H_0 رد	۱۷/۳۷	۰/۸۷	راهبردها	مقوله‌ها

با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (T-value) بین دو متغیر مقوله‌ها و راهبردها برابر با ۱۷/۳۷ و بزرگتر از ۱/۹۶ است، پس مقوله‌ها بر راهبردها، تأثیر معنادار دارند؛ همچنین چون ضریب همبستگی (ضریب استاندارد) بین دو متغیر برابر با ۰/۸۷ شده است، پس مقوله‌ها بر راهبردها تأثیر مستقیم، مثبت و معناداری دارند و شدت این تأثیر نسبتاً قوی (۰/۸۷) است؛ از این رو، فرضیه دوم پژوهش تأیید می‌شود.

فرضیه ۳. راهبردها بر پیامدها (سازمانی، فردی، اجتماعی)، تأثیر معنادار دارند.

فرضیه‌های آماری آزمون عبارتند از:

H_0 = راهبردها بر پیامدها (سازمانی، فردی، اجتماعی)، تأثیر معنادار ندارند.

H_1 = راهبردها بر پیامدها (سازمانی، فردی، اجتماعی)، تأثیر معنادار دارند.

جدول شماره (۱۰). نتایج حاصل از تحلیل مدل معادلات ساختاری (فرضیه ۳)

نتیجه آزمون	T-value	ضریب استاندارد	متغیر واپسی	متغیر مستقل
H_0 رد	۱۱/۴۸	۰/۶۹	پیامدها	راهبردها

با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (T-value) بین دو متغیر راهبردها و پیامدها برابر با ۱۱/۴۸ و بزرگتر از ۱/۹۶ است، پس راهبردها بر پیامدها، تأثیر معنادار دارند؛ همچنین چون ضریب همبستگی (ضریب استاندارد) بین دو متغیر برابر با ۰/۶۹ شده است، پس راهبردها بر پیامدها تأثیر مستقیم، مثبت و معناداری دارند و شدت این تأثیر نسبتاً قوی (۰/۶۹) است؛ از این رو، فرضیه سوم پژوهش تأیید می‌شود.

فرضیه ۴. عوامل زمینه‌ای (مالی، شهری، سازمانی) بر راهبردها، تأثیر معنادار دارند.

فرضیه‌ها آماری آزمون عبارتند از:

H_0 = عوامل زمینه‌ای (مالی، شهری، سازمانی) بر راهبردها، تأثیر معنادار ندارند.

H_1 = عوامل زمینه‌ای (مالی، شهری، سازمانی) بر راهبردها، تأثیر معنادار دارند.

جدول شماره (۱۱). نتایج حاصل از تحلیل مدل معادلات ساختاری (فرضیه ۴)

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب استاندارد	T-value	نتیجه آزمون
راهبردها	عوامل زمینه‌ای	۰/۷۴	۱۳/۱۹	H₀ رد

با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (T-value) بین دو متغیر عوامل زمینه‌ای و راهبردها برابر با $13/19$ و بزرگتر از $1/96$ است، پس عوامل زمینه‌ای بر راهبردها تأثیر معنادار دارند؛ همچنین چون ضریب همبستگی (ضریب استاندارد) بین دو متغیر برابر با $0/74$ شده است، پس عوامل زمینه‌ای بر راهبردها تأثیر مستقیم، مثبت و معناداری دارند و شدت این تأثیر نسبتاً قوی ($0/74$) است؛ از این رو، فرضیه چهارم پژوهش تأیید می‌شود.

فرضیه ۵. عوامل مداخله‌گر (ارگانی و سازمانی، اداری، نظارتی و قانونی) بر راهبردها، تأثیر معنادار دارند.

فرضیه‌های آماری آزمون عبارتند از:

$H₀$ = عوامل مداخله‌گر (ارگانی و سازمانی، اداری، نظارتی و قانونی) بر راهبردها، تأثیر معنادار ندارند.

$H₀$ = عوامل مداخله‌گر (ارگانی و سازمانی، اداری، نظارتی و قانونی) بر راهبردها، تأثیر معنادار دارند.

جدول شماره (۱۲). نتایج حاصل از تحلیل مدل معادلات ساختاری (فرضیه ۵)

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب استاندارد	T-value	نتیجه آزمون
راهبردها	عوامل مداخله‌گر	-۰/۸۵	-۱۷/۰۳	H₀ رد

با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (T-value) بین دو متغیر عوامل مداخله‌گر و راهبردها برابر با $-17/03$ و کوچکتر از $-1/96$ است، پس عوامل مداخله‌گر بر راهبردها تأثیر معنادار دارند؛ همچنین چون ضریب همبستگی (ضریب استاندارد) بین دو متغیر برابر با $-0/85$ شده است، پس عوامل مداخله‌گر بر راهبردها تأثیر معکوس، منفی و معناداری دارند و شدت این تأثیر نسبتاً قوی ($-0/85$) است؛ از این رو، فرضیه پنجم پژوهش تأیید می‌شود.

جدول شماره (۱۳). الگوی روابط علی برای معیارهای کلیدی منابع درآمدی در آموزش و پرورش استان ایلام

رتبه‌بندی	R-J	R+J	R	زیرمعیارها
۱	۱/۴۵۰۳۶۴	۱۷/۰۴۰۲۵	۷/۷۹۴۹۴۱	بسترهای
۲	۱/۳۵۷۶۰۸	۱۶/۲۸۱۳۳	۷/۴۶۱۸۶۳	شرایط علمی
۳	-۰/۰۵۹۷۵	۸/۱۴۵۵۵۶	۴/۱۰۲۶۵۱	پیامدها
۴	-۱/۵۷۵۸۸	۷/۲۹۲۳۸۶	۲/۹۳۴۱۳۵	راهبردها
۵	-۱/۶۴۲۷۸	۷/۵۹۵۲۰۱	۴/۹۱۸۹۹	مداخله‌گرها
۶	-۱/۹۸۲۰۱	۷/۷۵۱۰۳۲	۴/۸۶۵۰۲۱	مفهوم‌ها

نتایج حاصل از ستون‌های R-J و R+J در جدول شماره (۱۳) نشان می‌دهد که بسترهای با مقادیر J, R, R+J و R-J به ترتیب $9/245305$, $7/794941$, $17/04025$ و $1/450364$ بیشترین تأثیر

و مقوله‌ها با مقادیر R , J , $R+J$ و $R-J$ به ترتیب $1/۹۸۲۰۱$, $۷/۷۵۱۰۳۲$, $۲/۸۸۴۵۱۱$, $۴/۸۶۶۵۲۱$ و $-۱/۹۸۲۰۱$ کمترین تأثیر را در منابع درآمدی در آموزش و پرورش استان ایلام دارند. ارزیابی همه ریز عنصرها به مانند مراحل معیارهای سطح بالای مدل صورت می‌گیرد. ستون‌های R و J در جدول بالا برای کلیه معیارها و زیرمعیارها بر مبنای محاسبات انجام شده، نشان‌دهنده رتبه‌بندی معیارها و عناصر مدل تحقیق هستند.

جدول شماره (۱۴). R . برای کلیه زیرمعیارهای کلیدی منابع درآمدی در آموزش و پرورش استان ایلام

رتبه‌بندی	$R-J$	$R+J$	J	R	زیرمعیارها
۱	$۰/۲۵۲۲۱۹$	$۲/۷۴۳۴۹۵$	$۱/۲۴۵۶۳۸$	$۱/۴۹۷۸۵۷$	عملکردی
۲	$۰/۲۰۹۶۳۱$	$۵/۰۸۰۸۱۳$	$۲/۶۸۵۵۹۱$	$۲/۸۹۵۲۲۲$	ساختاری
۳	$۰/۱۰۵۱۰۳$	$۵/۸۲۷۰۶۱$	$۲/۸۳۵۹۷۹$	$۲/۹۹۱۰۸۲$	سازمانی
۴	$۰/۱۴۹۲۱۷$	$۲/۲۷۰۳۱۹$	$۱/۴۱۰۵۰۱$	$۱/۵۵۹۷۸۸$	پیامدهای اجتماعی
۵	$۰/۱۳۱۱۸$	$۳/۱۳۴۴۵۶$	$۱/۵۰۱۶۳۸$	$۱/۹۳۲۸۱۸$	فنی
۶	$۰/۱۳۰۰۷$	$۵/۰۲۴۰۶$	$۲/۴۴۶۹۹۵$	$۲/۵۷۷۰۶۵$	پیامدهای سازمانی
۷	$۰/۱۰۵۸۹۵$	$۲/۶۵۳۱۷۷$	$۱/۲۷۳۶۴۱$	$۱/۳۷۹۵۳۶$	مالی
۸	$۰/۰۵۷۹۸۲$	$۳/۱۶۵۷۰۲$	$۱/۵۵۳۸۶$	$۱/۹۱۱۸۴۲$	شهری
۹	$-۰/۰۰۶۴۵$	$۳/۰۸۴۰۸۶$	$۱/۵۴۵۲۶۸$	$۱/۰۳۸۸۱۸$	اقتصادی
۱۰	$-۰/۰۸۴۸۱$	$۲/۸۲۱۶۲۳$	$۱/۴۵۳۲۱۶$	$۱/۳۶۸۴۰۷$	ارگانی و سازمانی
۱۱	$-۰/۰۹۶۸۵$	$۴/۸۰۴۸۷۹$	$۲/۴۵۰۸۶۶$	$۲/۳۵۴۰۱۳$	اداری
۱۲	$-۰/۱۵۷۲۴$	$۴/۶۲۹۸۹۳$	$۲/۳۹۳۵۶۵$	$۲/۲۳۶۶۲۸$	نظرارتی و قانونی
۱۳	$-۰/۱۶۹۰۸$	$۳/۶۴۷۶۶$	$۱/۹۰۸۳۷۵$	$۱/۷۳۹۲۹۱$	قانونی
۱۴	$-۰/۳۷۵۵۲$	$۵/۱۵۴۵۸۷$	$۲/۷۵۶۰۵۲$	$۲/۲۹۸۵۳۵$	پیامدهای فردی
۱۵	$-۰/۰۹۷۳۰۲$	$۵/۳۶۰۷۵۴$	$۲/۹۷۸۷۵۴$	$۲/۳۸۱۶۰۵$	سیستمی

با توجه به نتایج، عوامل عملکردی، ساختاری، سازمانی، پیامدهای اجتماعی، فنی، پیامدهای سازمانی، مالی، شهری، اقتصادی، ارگانی و سازمانی، اداری، نظرارتی و قانونی، پیامدهای فردی و سیستمی، عوامل کلیدی شناسایی و افزایش منابع درآمدی آموزش و پرورش هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه به علت بالاودن جایگاه اجتماعی افراد تحصیل کرده در سطح جامعه و اهمیت بحث آموزش در خانواده‌ها، تقاضا برای آموزش به شکل چشمگیری افزایش یافته است. این نظام

آموزشی نیز به منظور پاسخگویی به کمبود بودجه و فشارهای شدید جامعه در ارائه خدمات باکیفیت، به طور فزاینده‌ای به جذب منابع مالی روی آورده است. چگونگی تأمین مالی در نظام آموزشی، یکی از بحران‌های جدی در سراسر جهان به شمار می‌رود. مقابله با این بحران و به کارگیری روش‌های مناسب جهت تأمین مالی مدارس اهمیت ویژه‌ای دارد. نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که در فرضیه اول با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (T-value) بین دو متغیر عوامل علی و مقوله‌ها برابر با $10/36$ و بزرگتر از $1/96$ است، پس عوامل علی بر مقوله‌ها تأثیر معناداری دارند؛ همچنین چون ضریب همبستگی (ضریب استاندارد) بین دو متغیر برابر با $0/63$ شده است، پس عوامل علی بر مقوله‌ها تأثیر مستقیم، مثبت و معناداری دارند و شدت این تأثیر نسبتاً قوی ($0/63$) است؛ از این رو، فرضیه اول پژوهش تأیید می‌شود. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های صفاری و شریفی فر (۱۳۹۴) و چانگ هونگ (۲۰۱۳)، هماهنگ و همسو است. در فرضیه دوم با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (T-value) بین دو متغیر مقوله‌ها و راهبردها برابر با $17/37$ و بزرگتر از $1/96$ است، پس مقوله‌ها بر راهبردها تأثیر معناداری دارند؛ همچنین چون ضریب همبستگی (ضریب استاندارد) بین دو متغیر برابر با $0/87$ شده است، پس مقوله‌ها بر راهبردها تأثیر مستقیم، مثبت و معناداری دارند و شدت این تأثیر نسبتاً قوی ($0/87$) است؛ از این رو، فرضیه دوم پژوهش تأیید می‌شود. این نتیجه با نتایج پژوهش نگهداری و نورانی (۱۳۹۵) هماهنگ و همسو است. در فرضیه سوم با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (T-value) بین دو متغیر راهبردها و پیامدها برابر با $11/48$ و بزرگتر از $1/96$ است، پس راهبردها بر پیامدها تأثیر معنادار دارند؛ همچنین چون ضریب همبستگی (ضریب استاندارد) بین دو متغیر برابر با $0/69$ شده است، پس راهبردها بر پیامدها تأثیر مستقیم، مثبت و معناداری دارند و شدت این تأثیر نسبتاً قوی ($0/69$) است؛ از این رو، فرضیه سوم پژوهش تأیید می‌شود این نتیجه با نتایج پژوهش‌های مجیدی و محرمزاده (۱۳۹۵) و ایمومن و همکاران (۲۰۱۴)، هماهنگ و همسو است. در فرضیه چهارم عوامل زمینه‌ای (مالی، شهری، سازمانی) بر راهبردها تأثیر معنادار دارند و با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (T-value) بین دو متغیر عوامل زمینه‌ای و راهبردها برابر با $13/19$ و بزرگتر از $1/96$ است، پس عوامل زمینه‌ای بر راهبردها تأثیر معنادار دارند؛ همچنین چون ضریب همبستگی (ضریب استاندارد) بین دو متغیر برابر با $0/74$ شده است، پس عوامل زمینه‌ای بر راهبردها تأثیر مستقیم، مثبت و معناداری دارند و شدت این تأثیر نسبتاً قوی ($0/74$) است؛ از این رو، فرضیه چهارم پژوهش تأیید می‌شود. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های ضیایی و همکاران (۱۳۹۶) و مجیدی (۱۳۹۲) هماهنگ و همسو است. در فرضیه پنجم عوامل مداخله‌گر (ارگانی و سازمانی، اداری، نظارتی و قانونی) بر راهبردها تأثیر معنادار دارند و با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (T-value) بین دو متغیر عوامل مداخله‌گر و راهبردها برابر با $17/03$ و کوچکتر از $1/96$ است، پس عوامل مداخله‌گر بر راهبردها تأثیر معنادار دارند؛ همچنین چون ضریب همبستگی (ضریب استاندارد) بین دو متغیر برابر با $0/85$ شده است، پس عوامل مداخله‌گر بر راهبردها تأثیر معکوس، منفی و معناداری دارند و شدت این تأثیر نسبتاً قوی ($-0/85$) است؛ از این رو، فرضیه پنجم پژوهش تأیید می‌شود. این نتیجه با نتیجه پژوهش فریدونی و همکاران (۱۳۹۹)، هماهنگ و همسو است.

در نهایت بررسی روش‌های تأمین مالی آموزش و پرورش نشان داد که از بین این روش‌ها، مشارکت مالی اولیا نسبت به تخصیص بودجه توسط دولت، عوامل وقف و احداث مدارس غیرانتفاعی در اولویت است. بر اساس نتایج پژوهش، روابط بین معیارهای شناسایی درآمدی (بسترهای) بیشترین تأثیر و مقوله‌ها کمترین تأثیر را در منابع درآمدی در آموزش و پرورش استان ایلام دارند. زیر مؤلفه‌های عملکردی، ساختاری، سازمانی، پیامدهای اجتماعی، فنی، پیامدهای سازمانی، مالی، شهری، اقتصادی، ارگانی و سازمانی، اداری، نظارتی و قانونی، پیامدهای فردی و سیستمی نیز عوامل کلیدی شناسایی و افزایش منابع درآمدی آموزش و پرورش هستند.

منابع و مأخذ

(الف) فارسی

- احمدی، غلامعلی، طاهره عباسزاده شهری، علی درویشی و کاترین میرجوانی زنگنه (۱۳۹۵)، «مروری بر نحوه تأمین مالی در آموزش و پرورش»، کنفرانس بین‌المللی نخبگان مدیریت، fa/863311/<https://www.sid.ir/paper>
- انصاری، عبدالله (۱۳۹۲)، «اطلاعه عوامل درونی و بیرونی موثر بر فزونی محارج آموزش و پرورش نسبت به اعتبارات اختصاصی‌افته»، مطالعات آموزشی و آموزشگاهی، دوره ۳، شماره ۱۰، صص ۱۱۹-۱۴۶.
- پاکدلان، سعید، امین خطیبی و عبدالرحمن مهدی‌پور (۱۴۰۰)، «راهکارهای توسعه منابع مالی ورزش دانش آموزی»، پژوهش در ورزش تربیتی، دوره ۹، شماره ۲۲.
- جامعی، رضا، محمد اسماعیلی و سیامک رنجوری (۱۳۹۹)، «اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر تأمین مالی مدارس». مدیریت مدرسه، دوره هشتم، شماره ۲.
- جالیلی، زهرا و مرتضی طاهری (۱۳۹۷)، «نوآوری در جذب منابع مالی: تأملی بر چالش‌های مالی مدیران مدارس دولتی»، ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، دوره هشتم، شماره یک، صص ۸۳-۱۰۸.
- رستم‌مقدم، آرش و ابوالقاسم نادری (۱۳۹۴)، «الگوهای تأمین منابع مالی و استخراج آموزه‌هایی برای نظام آموزش عالی ایران»، آموزش عالی ایران، دوره ۷، شماره ۲، صص ۱۱۳-۱۵۲.
- صفاری، الهام و فریده شریفی فر (۱۳۹۴)، «اولویت‌بندی شاخص‌های تأثیرگذار بر بازاریابی گردشگری ماجراجویانه در ورزش رفینیگ: مدل آمیخته ۷ پی»، کنفرانس ملی دستاوردهای فناورانه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی ایران. <https://fa/824274/sid.ir/paper>
- ضیایی، محمود، داوود عباسی کارگان، غلامرضا کاظمیان و مهدی کروی (۱۳۹۶)، «طراحی و تدوین الگوی سه بعدی مدیریت گردشگری شهر تهران»، مطالعات مدیریت گردشگری (مطالعات جهانگردی)، ۱۲(۳۷)، ۱۲(۱)، ۲۴-۲۶.
- فریدونی، مسعود، معصومه کلاته سیفری و سید محمد‌حسین رضوی (۱۳۹۹)، «تبیین و ارائه مدلی از عوامل اقتصادی مؤثر بر پاسخ‌های رفتاری هواداران فوتیال». مدیریت ورزشی، ۱۱(۱)، صص ۱۰-۱۲.
- فیضی توکله، زهرا، ابوالفضل دوستدار و رضا صوصام بزرگی (۱۴۰۰)، «بررسی منابع تأمین درآمدهای شهرداری‌ها در راستای ارائه راهکار برای افزایش درآمد پایدار»، رویکردهای پژوهشی نوین مدیریت و حسابداری، ۱۸(۵)، ۱۳۵-۱۴۶.
- مجیدی، چالاک و مهرداد محرم‌زاده (۱۳۹۵)، «راهبرد توسعه ورزش‌های ماجراجویانه در شهر سنتنچ با استفاده از تحلیل SWOT»، پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ۱۲(۶)، صص ۲۷-۴۴.
- مجیدی، چالاک (۱۳۹۲)، «بررسی موانع و راهکارهای توسعه ورزش‌های ماجراجویانه در سنتنچ با استفاده از تحلیل SWOT»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه ارومیه.
- نگهداری، فاطمه و طهمورث نورانی (۱۳۹۵)، «درجه‌بندی پیشرانهای مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی استان هرمزگان بر اساس مدل پیستل»، اولین همایش حسابداری، اقتصاد و نوآوری در مدیریت، بندرعباس، <https://civilica.com/> /۵۶۱۰۷/doc

(ب) انگلیسی

- Chang, Hung, H. (2013). Education finance reform, education spending, and student performance: Evidence from Maryland S Bridge to excellence in public school act. *Education and Urban Society*, 12-1.
- Gerrard, J., Savage, G. C., & O'Connor, K. (2017). Searching for the public: school funding and shifting meanings of 'the public' in Australian education. *Journal of Education Policy*, 519-503. (4)32.
- Immonen, A., Palviainen, M., & Ovaska, E. (2014). Requirements of an open data based business ecosystem. *IEEE Access*, 103-88, 2. <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2014.2302872>.
- Willis, J & et al (2019), Resource Allocation Strategies to Support The Four Domains for Rapid School Improvement, The Center on School Turnaround.
- Winton, S. (2018). Challenging fundraising, challenging inequity: Contextual constraints on advocacy groups' policy influence. *Critical Studies in Education*, 73-54. (1)59.
- Winton, S., & Milani, M. (2017). Policy advocacy, inequity, and school fees and fundraising in Ontario, Canada. *education policy analysis archives*, 40, 25
- Ziderman, A., & Albrecht, D. (1995). *Financing universities in developing countries*. Washington: The standford series on education and public policy.